

En lokal kirke vokser frem

En undersøkelse av misjonsarbeidet og kirkens vekst og utvikling hos perefolket.

AV JOHN GUNNAR RAEN

Det er i 1981 25 år siden misjonsarbeidet tok til blant perefolket. I den anledning kan det være av interesse å se på hvordan misjonsarbeidet har vært drevet, og hva resultatet har blitt.

Perefolket er en stamme på ca. 20.000. Den holder til i Nord-Kamerun på grensa til Nigeria. Noen få tusen bor også i Nigeria. De har sitt eget språk, og det mest beslektede språk er like fjernt som norsk er fra engelsk. Folket kalles «kutin» av fulanerne, de tidligere herskerne. Navnet betyr egentlig «bikkje» og gir uttrykk for hvordan herskerne så på sine slaver. Fulanerkongen, laamiidoen av Koncha gir følgende forklaring på navnet: «De føder som bikkjer, spiser som bikkjer og lever som bikkjer. Hvorfor skulle en da ikke også kalle dem bikkjer?» Det siste og kanskje også det første uttrykker egentlig at perene har et matrilineært system. Barna følger mora, og onkelen på morssida har det avgjørende ordet i alle viktige spørsmål som angår barnet. Fulanerne derimot har et typisk patriarkalsk system og forsto ingen ting av perenes underlige mønster. Administrasjonen bruker ordet «kutin», men i kirken og i lingvistiske kretser har en i de senere år forsøkt å ta i bruk ordet «pere» som er folkets egen betegnelse på seg selv.

Første gang Kutin og Kutinfolket nevnes i misjonens historie er i 1934. Misjonsprest Rege hadde foretatt ei undersøkelsesreise innen trekanten Tignere — Koncha — Galim et par år tidligere. Koncha var hovedsetet for laamiidoen som hersket over mestedelen av perefolket. Alle tre stedene ville det være aktuelt å begynne misjonsarbeid. Men det ble av mange grunner Galim som ble prioritert. Først 12 år senere ble spørsmålet om en skulle begynne arbeid blant perene tatt opp igjen. Men det var rett etter krigen og avgjørelsen

måtte utsettes. Tre år senere, i 1949, vedtok konferansen å be misjonen godkjenne opprettelse av misjonsstasjon blant perefolket. To misjonærer, Thrana og Bjaanes, ble valgt til å foreta en undersøkelsesreise. På konferansen neste år avla de rapport. De kunne meddele at dette folket var ubetydelig påvirket av islam. Det eneste unntaket var Koncha. Men de mente at resten av folket kunne raskt bli påvirket og gå over til islam. Arbeidet burde starte opp så snart som mulig. Det ville være viktig å komme i gang med arbeidet før bilvegen og sivilisasjonen kom.

Men så skulle det skje ting på det politiske plan som ødela alle planer. Laamiidoen av Koncha ble avsatt av kolonimyndighetene. Han var nettopp innsatt, men viste seg å være altfor umedgjørlig for franskmennene. Dertil kom at både han og forgjengerne styrte «kutinene» som slaver på en grusom og tyrannisk måte. De kraftige murene rundt haremet i Koncha vitner fortsatt om laamiidoenes grusomhet. Her ble småbarn begravd levende i murene, og unge menn drept og innemurt for å gi kraft og styrke til kongen.

En ny laamiido ble innsatt i Koncha, men hans makt ble bare en brøkdel av forgjengernes. Riket ble delt i fem. Tignere-laamiidoen fikk en bra porsjon. Dessuten ble det opprettet tre nye lamidater, Gadjiwan, Mayo Baleo og Alme.

I 1955 ble spørsmålet om misjon blant perene tatt opp igjen til ny og grundig drøfting. En innså hvor strategisk tiden var, og at noe måtte gjøres før folket ble islamisert. Det ble vedtatt å sette en misjonær i området så snart som mulig. Tre misjonærer ble sendt av sted for å undersøke. Det var diakonene Fosse og Gahnstrøm og misjonsprest Nicolaisen. De ble grepet av mulighetene og dørene som syntes å være vidt åpne. Nå gjaldt det å arbeide mens det var dag. Islam kunne snart legge landet under seg. — Etter kort tid var de klar over at Koncha ikke lenger var aktuelt. Derimot festet de seg ved Gadjiwan som ligger omtrent midt på sletta. Her tok de ut tomt for misjonsstasjon.

Arbeidet starter.

Et lovende arbeid begynte i tørketiden 1956. Signy og Gunnar Gahnstrøm ble de første misjonærene. Sammen med dem kom også to katekister. De fikk i gang en liten skole med 22 elever i ei hytte hos sjefen. Men skolen ble ikke autorisert av myndighetene. Det ble bare en såkalt katekismeskole. Likevel holdt den det gående noen år inn-

til den offisielle skolen kom i gang for alvor og skjøv misjonens skole ut. I katekumenklassen var det opptil 82 barn og unge. Etter ett års tid ble tre unge gutter sendt til skolen i Galim. Folk var positive. Mange kom til gudstjenester og møter, bysjefen inkludert.

Som diakon var det naturlig for Gahnstrøm å starte sykearbeid. Til dette fikk en autorisasjon etter ett års tid.

I slutten av 1958 reiste familien Gahnstrøm heim til Norge. Alle-rede i 1957 hadde en drøftet muligheten av å sette en misjonsprest i Gadjiwan, men dette lot seg ikke gjøre av mangel på prester. Heller ikke var det noen andre som kunne overta. Det eneste en fikk fore-løpig var fire nye katekister.

Straks etter Gahnstrøms heimreise ble arbeidet blant perene grundig drøftet av konferansen. Det ble satt spørsmålste-gn ved nødvendigheten av å ha stasjon i Kutin. Mange mente også at det ikke var noen misjonær å sende. I stedet ble det vedtatt å sende en kamerunesisk sykepleier og en nyutdannet kamerunesisk prest til Gadjiwan. Galim og Kutin distrikter skulle bestyres av en misjons-prest i Tignere der det ble opprettet misjonsstasjon.

Videreføringen.

Det skulle komme til å gå ca. tre år fra Gahnstrøm reiste heim og til en misjonsprest i Tignere kunne tilse arbeidet i Kutin. I mellomti-den måtte arbeidet ledes fra Tibati — en umulig oppgave når en ser på veier og avstand.

Fra 1964 rapporteres det om sterkere aktivitet fra muhammeda-nerne. Det kommer stadig flere koranlærere. Sjefen i Gadjiwan lot seg innvie til muhammedaner i 1964. Mange av katekumenene, faktisk nesten alle, ble også muhammedanere. Det meldes om få kristne og få katekumener. Misjonspresten som har ansvaret under-streker at det bør være en misjonsprest i Gadjiwan. Kampen om sje-lene er hard, og arbeidet kan bare gjøres skikkelig hvis misjonæren bor på stedet.

I 1967 ble det vedtatt å bygge nytt stasjonshus i Gadjiwan i stedet for det provisoriske som Gahnstrøm reiste. Det var kommet ny per-manent vei nesten helt frem til Gadjiwan, og situasjonen var der-med en helt annen enn for ti år siden. Diakon Unsvåg ble plassert i Tignere, men med tanke på å flytte til Gadjiwan så snart huset var ferdig. Det skjedde i juli 1968. Siden den tid har det vært misjonæ-

rer uten avbrudd, og siden august 1972 som regel fire: sykearbeider, skolemisjonær og et ektepar.

ARBEIDETS VEKST OG UTVIKLING

Vi vil i det følgende skissere utviklingen frem til 1980. For oversiktens skyld skiller vi mellom tre arbeidsgrener: sykearbeid, skolearbeid og direkte evangelisering. Men la det straks være understreket at disse tre egentlig ikke lar seg skille. De henger nøye sammen, og evangeliseringsarbeidet hadde vært helt ubetydelig uten de to første.

Sykearbeidet

På mange måter har sykearbeidet vært evangeliets plogspiss, og som plogspissen er nødvendig for å få pløyd åkeren, har sykearbeidet vært nødvendig for å legge grunnlaget for kirkens vekst. Gjennom dette arbeidet får misjonen på konkret måte vist kjærlighet og omsorg. Tilliten er blitt vakt, kanskje langsomt, især i begynnelsen, men etter hvert har folk forstått at behandlingen her gir helt andre resultater enn deres egen. Hvis en spør hvorfor behandlingen er mer effektiv, er svarene folk gir forskjellige: Dere ber mer. Dere har en sterkere Gud. Dere har mer kjærlighet.

Ofte har misjon og kirke møtt hard kritikk fra koranlærere og islamiserte perer. Misjonærene selv får aldri høre kritikken. De møter bare velvilje, smil og positiv holdning. Annerledes er det med de kristne. De får høre om alt det «gale» misjonen gjør. Mange ganger har sykearbeidet vært det eneste positive folk flest har sett i kirkens og misjonens nærvær, og det eneste som har hindret dem i å si rett ut at det hadde vært bedre om misjonærene hadde reist sin vei og de kristne forsvunnet.

Sykearbeidet har vokst jevnt og med akselererende fart, særlig siden en misjonær igjen fikk den daglige ledelsen. Men antallet ansatte ved sykestua har ikke økt vesentlig. I 1970 var det en misjonær og to afrikanere. I 1980 var det en misjonær og tre afrikanere.

Statistikk for sykearbeidet:

År	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
Pasienter	1352	1345	1457	1602	3829	3346	2710	2250	2403	2216
Behandlinger	4057	4216	4818	5502	6490	7292	7739	7446	9901	10201
Innlagte	36	31	71	65	58	67	75	140	149	131

Merknad:

Det høye antall pasienter i 1974 og 1975 skyldes forskjellig tellepraksis på sykestua.

Sykearbeidets evangeliserende betydning.

Hvor mange som er blitt kristne direkte gjennom sykearbeidet har for så vidt liten interesse, og det er vanskelig å telle dem. Men det vesentlige er at sykearbeidet skaper en positiv holdning til evangeliet. Det åpner hjertene for det ord som forkynnes av prest og evangelist, og mildner motstanden hos de hardeste og tar brodden av den skarpeste kritikken. Det gjør at de kristne har et lite, men konkret forsvarsvåpen når de hånes fordi de ikke vil følge Muhammeds vei. Derfor er sykearbeidet en berettiget og nødvendig del av evangeliseringsarbeidet.

Skolearbeidet.

Det skolearbeidet som kirke og misjon har drevet i Gadjiwan distrikt, er lite og beskjedent sett i forhold til enkelte andre distrikter. En forsøkte å få i gang skole i Gadjiwan sentrum. Det lyktes ikke. Der ble det offentlig skole. Senere forsøkte en å få i gang skole i Mayo Baleo. Det lyktes heller ikke. Også der ble det offentlig skole. Heller ikke i den tredje store landsbyen til perene, Alme, lyktes det. Her startet en opp med en uautorisert skole, men så bygde katolikene misjonsstasjon der, og de fikk autorisasjon til skole. Senere forsøkte en også å få til skole i Woulde, en relativt stor landsby. Her søkte en om autorisasjon i 1968, og en reknede med å få det, så en skole ble startet opp. Den var i gang inntil myndighetene stengte den i 1972. Ett år senere ble det startet offentlig skole på samme sted.

Misjonen fikk autorisasjon for to skoler i 1960, Ganati og Louguere. Begge er relativt små og ligger i utkantstrøk. Det samlede elevtall har vanligvis ligget på omkring 50. Men nå ser det ut til at Ganati har fått et betydelig opsving i og med at mange sender barn fra andre steder for å bo på internatet ved skolen.

I Gadjiwan er det også en autorisert førskole. Den startet i 1970. De første årene var elevtallet bra, men sank drastisk etter tre-fire år. Samtidig var det også en krise i skolene og i hele misjonsarbeidet. Førskolen kom seg raskere over krisen enn de andre skolene.

I slutten av 1980 fikk en autorisasjon for enda en liten skole, Samelecti.

Uautoriserte skoler — katekismeskoler.

Normalt var det slik at der det ble plassert en katekist, startet han opp en uautorisert skole, katekismeskole. Hensikten var å gi flest mulig litt leseopplæring på fransk og en del kristendomskunnskap. Undervisningen var nok ofte dårlig og holdt ikke mål faglig fordi katekistenes almenutdanning var liten. Men betydningen av disse skolene var likevel stor. De beste elevene ble sendt videre til den autoriserte skolen i Ganati og delvis også til Galim som ligger utenfor distriktet. Alle de uautoriserte skolene fikk en brå slutt i 1972/73. Underfylkesmannen ga beskjed om at de skulle stenges. En forsøkte å opprettholde et par av dem ved å hevde at det var vesentlig kristendom en underviste der, og at den fransken som de lærte var helt ubetydelig. Dette syntes underfylkesmannen å høre på ettersom han ikke kunne nekte katekistene å undervise i kristendom selv om det var det han helst ville nekte dem. Etter et par måneder ble det imidlertid likevel definitivt slutt fordi laamiidoen sendte sine folk og skremte foreldrene fra å sende barna til katekisten ved å hevde at de ville få lide for det hvis de sendte barna dit.

Statistikk for skolene.

Årstall	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
Elever i Ganati	53	52	35	36	24	26	31	34	34	50
Elever i Louguere	22	20	24	23	19	16	13	15	15	20
Elever i Woulde	42	30								
Totalt	117	102	59	59	43	42	44	49	49	70

Merknader: De uautoriserte skolene er ikke med. Woulde er derimot med inntil den ble stengt fordi den ble drevet som autorisert skole. Bunnen ble nådd i 1975 med 42 elever fordelt på tre lærere. Når skolen i Samelecti kommer skikkelig i gang, vil elevtallet bli høyere enn for ti år siden. — En oversikt over elevtallet i førskolen vil vise samme tendens, men der begynte elevtallet å stige raskt to år tidligere enn i skolene.

DIREKTE EVANGELISERENDE ARBEID

Arbeiderne.

Naturlig nok var de første katekistene og prestene fra andre stammer, de fleste fra durustammen. De to første av perestammen kom i 1965. Inntil 1970 kom det ialt 16 katekister fra andre stammer. De gikk inn i et hardt miljø, kanskje ofte med liten åndelig ballast. De ble spredd utover sletta og hadde minimal kontakt med andre kristne. Som regel var katekisten og kona de eneste kristne i landsbyen både da de kom og da de reiste. Flere av dem led åndelig skibbrudd i ensomheten. 6 av 16 forlot tjenesten etter ei stund, og da ikke bare tjenesten, men også kristendommen. Noen ble muhammedanere. Svært mange av dem lå under for alkohol. Ikke sjelden ble de forflyttet på grunn av klage fra befolkningen. De færreste av de 16 så noen frukt av tjenesten før 1970. Inntil 1972 ble det ikke døpt en eneste voksen ute i distriktet. Vi ser da bort fra de som ble sendt videre til en autorisert skole og senere døpt der. Disse kom vanligvis aldri til å slå seg ned i heimbyen igjen. I selve Gadjiwan var det anderledes. Der ble det mot slutten av 60-årene ei lita gruppe kristne perer. Men her var også forutsetningene langt bedre enn utover i distriktet. En flokk arbeidere sto sammen og kunne hjelpe hverandre, prest, katekist og sykepleier. Dessuten var det naturlig nok Gadjiwan som mest regelmessig fikk besøk av misjonær.

Evangeliseringsarbeidet i de første årene.

Katekistene så det som sin primære oppgave å drive en liten skole. Dermed ble de statiske og arbeidet lite offensivt. Katekistene forkynte bare unntaksvis evangeliet for nye mennesker. De var bundet til sitt vesle kapell. Der skulle folk komme for å høre søndag formiddag og til katekumenundervisning om noen skulle føle trang til det. De som kom var vanligvis ingen andre enn de barna som de underviste mer eller mindre regelmessig.

Distriktet fikk allerede i 1960 en afrikansk prest. Dette var delvis ment som en kompensasjon for at en ikke plasserte en misjonær i distriktet. Men fortroppene i evangeliseringsarbeidet kom til å lide ved dette. Katekistene var unge og umodne. Som regel kom de rett fra Bibelskolen og hadde ingen erfaring. Verken den første presten eller hans etterfølger hadde erfaring som prester. De kom rett fra presteskolen, men hadde erfaring fra annen tjeneste i kirken. De skulle oppmuntre og føre tilsyn, men trengte selv stor oppmuntring

og tilsyn. — Både presten og katekistene var utlendinger og fremmede akkurat som misjonærene. Språk og kultur var forskjellig fra det de kjente. De var på en måte misjonærer, men hadde ikke en misjonærs åndelige bakgrunn og støtte. Mange hadde vanskelig for å tilpasse seg og opplevde kriser. Befolkningens tillit vant de heller ikke alltid, og når det var misforståelser mellom befolkningen og katekisten, kunne bakgrunnen være forskjellig kultur og dermed manglende forståelse.

Det er uansvarlig å sette en misjonær alene på en hard post. Kanskje var det også uansvarlig å sette alle disse katekistene så isolert og med så lite åndelig tilsyn, veiledning og oppmuntring. De misjonærene som skulle ha tilsyn med prest og katekister hadde en umulig oppgave. Avstanden og isolasjonen var for stor til at de kunne ha mer enn sporadisk kontakt.

Det er ikke underlig at en stor del av arbeiderne ble forkomne og bukket under. En må heller undre seg over at så mange overlevde og er i tjeneste fortsatt. Det er også av interesse å notere at de arbeiderne som kom sammen med de første misjonærene og fikk arbeide sammen med dem er blant dem som har klart seg best.

Evangeliseringsarbeidet i 70-årene.

Det vil være rett å gjøre oppmerksom på at undertegnede har stått midt i arbeidet siden august -72 med de følger som det måtte ha for synspunktene både i det foregående og enda mer i det følgende.

I desember 1971 ble det holdt en stor evangeliseringsaksjon i samarbeid med «Nytt liv for alle», en nasjonal evangeliseringskampanje. Ca. 20 misjonærer og kamerunesiske medarbeidere pluss distriktets egne arbeidere deltok. I løpet av tre-fire dager fikk ca. 50 små landsbyer besøk av et evangeliseringsteam. Tilhørerne på hvert møte varierte fra 8-10 til 40-50, og bortimot 1500 mennesker hørte evangeliet i løpet av de dagene aksjonen varte. Trolig hørte de fleste av disse evangeliet forkynt for første gang. Det ble også notert navn på katekumener enten straks eller av den nærmeste katekisten noe senere. Det samlede antall innskrevne katekumener var i begynnelsen av 1972 over 200. Alle teamene rapporterte om stor åpenhet og lydhørhet for evangeliet.

En liknende evangeliseringsaksjon ble holdt to år senere. Hovedvekten ble da lagt på å besøke de samme byene og inspirere katekumenene. Noen få andre byer ble også besøkt.

Den første aksjonen førte til forventninger om rask kirkevekst. 200 katekumener var et stort tall på bakgrunn av at det tidligere bare var en håndfull voksne katekumener. — Men har så resultatene svart til forventningene? Svaret blir klart nei. Bare 21 ble døpt, og av disse er tre gått tilbake til hedenskapet. En må også rekne med at noen av de 21 ville ha blitt døpt uten aksjonen fordi de allerede hadde en viss kontakt med kirke og misjon.

Det er flere grunner til at resultatet ble så dårlig:

1. Folk var imponert over at så mange utledninger gjorde seg umak med å besøke dem. De måtte svare ja og være høflige på spørsmål om de ville høre og lære mer. Derfor lot mange seg innskrive som katekumener. Men når katekisten senere skulle undervise dem, forsvant interessen fort.
2. Aksjonen «imponerte» også de muhammedanske myndighetene. En motaksjon ble satt i gang med angrep på to fronter. For det ene sendte underfylkesmannen ut en rekke koranlærere, delvis rekruttert fra Nigeria. Han betalte dem også. Dermed hadde de stor autoritet. For det andre ble det spredd rykter om at det ikke var tillatt å være kristen. Ca. fire måneder etter aksjonen var underfylkesmannen på besøk i Gadjiwan. Et par timer etter at han var reist begynte det å bre seg et rykte på byen om at regjeringen ville sende politi og soldater for å arrestere og kanskje henrette alle kristne. — Etter dette trakk mange katekumener seg tilbake av frykt.
3. Katekistene som skulle gi dåpsopplæring, var vant til å sitte i kappellet og vente på at barn og eventuelle voksne skulle komme for å bli undervist. Dette fortsatte de med. Når misjonær eller evangelist var på besøk, ble det holdt møter rundt om i byen som katekisten var ansvarlig for, men ellers var aktiviteten liten. Et par katekister utgjorde et unntak, og der er det de fleste ble døpt. Som formidlende omstendighet må nevnes at bosetningen er nokså spredt, og mange ganger måtte katekisten gå både en og to timer for å komme til katekumenene.

I hele tiåret har det vært utført en rekke turneer av misjonærer, kamerunesisk prest og evangelister. Hensikten har dels vært å besøke katekisten og de små gruppene av kristne og katekumener for å styrke og inspirere dem, dels for å forkynne evangeliet for uomvendte i heimene og landsbyene i nærheten av katekisten. Til støtte for forkynnelsen har en ofte brukt flanellograf, plansjer med bibel-

ske motiver og kassettpiller. Lysbilder har også vært brukt. Også katekistene har brukt kassetter og plansjer i evangeliseringen og undervisningen.

Alle disse hjelpemidlene gjør tilhørerne lydhøre og interesserte til tross for den ulempe at de ofte er laget for et europeisk miljø. Kassetter hadde en nesten magisk lammende virkning på tilhørerne de første årene. Især var det fantastisk når «radioen» snakket deres eget språk. De siste årene er det blitt en og annen som har kassettpiller utover i landsbyene. Nysgjerrigheten er borte, og stillheten kommer ikke lenger automatisk om en setter på en kassett.

En har også forsøkt å utvide arbeidet til nye byer og områder. Dette har vært ensidig evangeliseringsarbeid uten at en har støttet seg til skole eller sykearbeid. En har lagt opp til regelmessig besøk av misjonær, evangelist og katekist. Et typisk eksempel er Bintiområdet. Her var det en god del katekumener etter evangeliseringsaksjonen i 1971. En forsøkte ganske snart å sette en katekist i området, men det gikk to-tre år før han var på plass fordi laamiidoen var mot. Da han omsider gikk med på det, var det av to grunner. Sjefen hadde behov for en som kunne lese brevene fra øvrigheten. Dessuten var katekisten smed, noe de også hadde bruk for. Han måtte gi laamiidoen løfte om at han først og fremst skulle være smed. En forsøkte også å sende en vanlig søknad til myndighetene om tillatelse til å sette en katekist i Binti, men det hindret laamiidoen ved å si at de som vågde å stå bak en slik søknad ville få byen sin brent.

Etter fem års arbeid var fortsatt ingen døpt. Da måtte katekisten flyttes til en by der behovet var større. Men han hadde på den tiden et par trofaste katekumener som kanskje ville ha vært døpt nå om en hadde funnet en annen mann å sette inn. — Når misjonær eller prest var på besøk, var «interessen» stor og tilhørerne mange. Straks han var borte og katekisten alene, var interessen lik null. Frykten for laamiidoen hindret nok også folk i å vise interesse. Dessuten var det egentlig skole folk ville ha. De håpet at en katekist kunne være første skritt på veien. Hadde de fått skole i 1971, hadde der i dag utvilsomt vært en liten menighet av unge mennesker.

Arbeiderne i 70-årene.

Katekistene av andre stammer er etter hver blitt erstattet av unge menn av perestammen. Ved årsskiftet 70/71 var det ti katekister, derav tre perer. Ti år senere var det 11 katekister og evangelister,

der tre *ikke*-perer. I tillegg kommer en pere under utdanning på Bibelskolen. Dessuten er det fra 1977 en prest av perestammen.

Katekistenes sosiale status har sunket betraktelig de siste årene. Tidligere var det ikke stor forskjell på en lærer og en katekist. Han var en liten funksjonær i landsbyen. Nå er han lite mer enn vanlig jorddyrker. Den lønn katekistene får er helt ubetydelig og den utbetales bare hvis og når det er noe i kirkekassen. Tidligere var det ikke noe offer å være katekist, men nå er det et offer iallfall for noen. Det stilles sosiale forventninger og krav som kan være vanskelige å fylle. Flere mener det ville være lettere å leve som vanlig jorddyrker i heimbyen, men de fortsetter fordi de mener de har et kall.

Behovet for etterutdanning, især utdyping av kristendoms-kunnskapen, er svært stort. Jevnt over må en nok si at bibelkunnskapen er liten hos katekistene. De kjenner ganske godt evangeliene, men forstår lite av brevene og er nærmest totalt blanke når det gjelder GT, bortsett fra noen fortellinger i Genesis og enkelte andre bøker, f. eks. er fortellingen om Jonas svært populær.

Tre av arbeiderne har gått et ett-årig «repetisjonskurs» på Bibelskolen. Noen har også fulgt korte kurs, særlig slike som har vært arrangert av «Nytt liv for alle» kampanjen. Dessuten har det vært holdt en rekke kurs i distriktet for samtlige katekister og evangelister. Som regel har det vært to-tre kurs av to-tre dagers varighet hvert år. Interessen var liten til å begynne med, men steg ganske raskt.

Også arbeidere fra andre arbeidsgrener har delvis deltatt på disse kursene. Men det er vanskelig for disse å delta regelmessig fordi de ikke kan forlate arbeidet i skole og sykestue. Dette er beklagelig fordi flere arbeidermøter sammen ville ha styrket enheten. Lærerne og sykepleierne ville i større grad ha følt at de hører til i kirken og har en plass blant dens arbeidere, og at de ikke er vanlige «funksjonærer» på linje med folk i statens institusjoner.

Det lave nivået hos mange av katekistene skyldes ikke undervisningen på Bibelskolen, men almennivået hos dem og de store språkproblemene. Katekistene har fått opplæring på fransk, fulani eller mbum. Men ingen har dette som morsmål. De første tre perekatekistene fulgte undervisningen på Bibelskolen på mbum, et språk de ikke forsto før de kom dit. Dette kan sammenliknes med å sende en nordmann til Frankrike for å gå på bibelskole et års tid. Men med den forskjell at en norsk kristen ville ha det lettere fordi han allerede hadde et religiøst begrepsapparat på norsk som han stort sett

ville gjenkjenne på fransk. En pere hadde ikke religiøse begreper fylt med kristent innhold. Dermed hadde han heller ikke noe å gjenkjenne.

Når perekatekistene kom tilbake fra Bibelskolen, skulle en tro at de ville forkynne og undervise på sitt eget språk. Men dette var ikke tilfellet av flere grunner. For det ene er det ikke så fint å snakke pere som fulani. For det andre var NT på fulani. Men like viktig var det at mange av de religiøse begrepene på fulani var uten innhold for katekistene til tross for ett eller to år på Bibelskolen. De kunne rett og slett ikke oversette dem fordi de ikke forsto dem skikkelig. Dette viste seg særlig tydelig da en oppfordret dem til å preke på pere eller hvis misjonæren ba dem oversette fra fulani til pere. Ofte når de kom til et religiøst begrep, unnlot de å oversette, men brukte fulaniordet som fremmedord.

Kort om litteraturarbeidet.

Dette gjorde det nødvendig å arbeide med språk og oversettelse. Trosbekjennelsen og Fadervår kom i bruk på pere allerede i 1973. Etter hvert er hele NT blitt oversatt og stensilert. En har også fått lesebøker og leseopplæring. Dette fører til forandring av holdning og mentalitet. De kristne får selvrespekt. Deres språk og kultur er ikke dårligere enn andres. Gudstjeneste og bønneliv forandres og fornyes. En sangbok med over 100 nummer er en følge av arbeidet med bibeloversettelse. Bønnene både i gudstjeneste og privat andaktsliv blir mer personlige og virker friere enn når de formuleres på et fremmed språk.

OVERSIKT OVER KIRKENS VEKST OG UTVIKLING

Den første dåp fant sted i 1956. Men det må karakteriseres som nøddåp. Det var en ung syk skolegutt som døde to dager etter. Første ordinære dåp fant sted i 1959. Da ble fire skolegutter døpt. Av disse arbeider en som katekist, en som evangelist, en er død og en er gått over til islam. Neste dåp fant sted to år senere. Det var ei ung jente. De følgende årene var det gjerne en eller to døpte pr. år. Først mot slutten av 60-årene begynte antallet døpte å stige, vesentlig som følge av skolearbeidet. I 1969 ble det døpt 8 voksne, derav 6 skolegutter.

Statistikk.

Statistikkene A, B og C omfatter det totale antall døpte, barna inkludert, i periodene 56/70, 70/74 og 75/79. I B og C er også tatt med det totale antall døpte siden misjonens begynnelse. Statistikk D omfatter bare voksendøpte i de samme periodene. Statistikkene viser hvilken arbeidsgren som er bakgrunn for at de er blitt døpt. Med «indirekte skole» menes vanligvis slike som har giftet seg med en tidligere elev i skolen og selv også har valgt den kristne tro. Det er for øvrig helt uhørt at kona kan ha en annen tro enn mannen.

A. Døpte ved årsskiftet 69/70.

Påvirkning	Antall	%
Direkte evangelisering	10	25
Skolearbeid	24	60
Indirekte skole	1	2,5
Barn	5	12,5
Total	40	100

B. Perioden 70/74 Totalt siden begynnelsen

Påvirkning	Antall	%	Antall	%
Direkte evangelisering	36	36	46	32,86
Skolearbeid	36	36	60	42,86
Indirekte skole	7	7	8	5,71
Sykearbeid	5	5	5	3,57
Barn	16	16	21	15
Total	100	100	140	100

C. Perioden 75/79 Totalt siden begynnelsen

Påvirkning	Antall	%	Antall	%
Direkte evangelisering	16	25	62	30,79
Skolearbeid	19	29,68	79	38,73
Indirekte skole	7	10,94	15	7,35
Sykearbeid	4	6,25	9	4,41
Barn	18	28,23	39	19,12
Total	64	100	204	100

D. Bare voksendøpte	1956/69		1970/74		1975/79	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Direkte evangelisering	10	28,57	36	42,86	16	34,78
Skolearbeidet	24	68,57	36	42,86	19	41,3
Indirekte skole	1	2,86	7	8,33	7	15,22
Sykearbeid	0	0	5	5,95	4	8,7
Total	35	100	84	100	46	100

Oversikten viser tydelig at den beste perioden var 1970/74 til tross for den sterke motstanden fra muhammedanerne. De gode resultatene skyldes særlig to ting. 1) Skolearbeidet som var kommet godt i gang og fungerte bra inntil det ble innskrenket av myndighetene i 1972/73. 2) Evangeliseringsaksjonene i første halvdel av 70-årene. Ca. halvdel av de 36 vunnet ved direkte evangelisering må godskrives disse aksjonene. Den andre halvdel eller noe mer hadde trolig likevel blitt vunnet gjennom det jevne arbeidet. — Vi skal komme tilbake til at dette positive bildet av perioden 70/74 forandrer seg noe, når en tar i betraktning frafallet. En må også rekne med at selv om den sterke bevisste innsatsen fra islams side er redusert noe, har den likevel fortsatt en betydelig virkning. Klimaet er blitt hardere.

Det høye antall skoleelever i begynnelsen av 70-årene ga seg utslag på dåpsstatistikken i flere år etterpå. Vi har sett at fra 1979 er det sterk oppgang i elevtallet. Dette vil gi seg utslag på dåpsstatistikken i midten av 80-årene.

En høy frafallsprosent for dem som ble døpt fra -70 til -75, førte til en mer restriktiv dåpspraksis. Særlig har en vært forsiktig med å døpe skolebarn, men også ved dåp av «vanlige» katekumener har en stilt strengere krav og større sikkerhet for at de virkelig vil bli værende i den kristne tro. En har kanskje dermed utelukket noen som ville kunne holde fast ved den kristne tro. Men en må rekne med at disse fortsetter som katekumener eller proselytter og vil senere kunne bli døpt.

E. Totalt antall voksendøpte frem til årsskiftet 79/80.

	Antall	%
Direkte evangelisering	62	37,58
Skolearbeid	79	47,88
Indirekte skole	15	9,09
Sykearbeid	9	5,45
Totalt	165	100

Vi ser at skolearbeidet står for det største antallet. Tar vi også med dem som indirekte er vunnet gjennom skolene, kommer vi opp i nesten 57 % på skolearbeidet. Tvilstilfeller, som ville utgjort en gruppe på ca. 5 %, er godskrevet gruppen «direkte evangelisering». Noen av disse tvilstilfeller kunne kanskje like gjerne godskrives skolearbeidet som dermed omfatter ca. 60 % av de døpte. Det betyr at nesten dobbelt så mange er vunnet gjennom skolearbeidet som gjennom det direkte evangeliserende arbeidet.

Statistikk C viser at det totale antall døpte, barn inkludert, er 204. Av disse er 28 døpt i et annet distrikt, men 176 er døpt i Gadjiwan distrikt, henholdsvis 13,73 % og 86,27 %. Av de 28 er 6 barn. De resterende 22 voksne hadde alle fått sin første og vesentlige påvirkning innen Gadjiwan distrikt, og de er vanligvis døpt i forbindelse med videregående skolegang i et annet distrikt.

Det gir ikke et helt riktig bilde av arbeidet i distriktet hvis en ikke nevner at det totale antall døpte i distriktet siden misjonens begynnelse er 294 fordi en også har døpt en god del fra andre stammer. Antallet fremmede er 118. Av disse er nesten halvdelen barn. Dette er folk som egentlig ikke hører hjemme i distriktet, men har oppholdt seg her for kortere eller lengere tid, f. eks. som lærere. De fleste av disse er folk av durustammen. Når de kom hit, fant de kristne stammefrender, katekistene, fikk kontakt med dem og ble døpt.

Av 39 døpte barn er 2 konfirmert. Det skjedde i 1979, og det var de to eldste barna til to av dem som ble døpt i 1959. Menigheten har således praktisk talt ikke andregenerasjonskristne enda, men det vil komme i 80-årene. — Antallet barnedøpte vil vokse raskt og kan komme til å gå forbi antall voksendøpte hvis ikke skolearbeid og evangeliseringsarbeid intensiveres i de nærmeste årene.

Hvor er det blitt av de døpte?

Statistikk E viser at det totale antall voksendøpte siden starten er 165. Av disse er 13 døde. 106 er aktive i kirken. 18 bor i et annet distrikt. 10 er gått over til islam. 18 lever uten kontakt med kirken enten innen distriktet eller andre steder. Grunnen til manglende kontakt er enten at de ikke har interesse for kirke og misjon lenger, men likevel ikke har gått helt tilbake til hedenskapet og heller ikke til islam, eller at de bor så isolert at kontakt er nærmest umulig.

Prosentvis blir fordelingen slik:

Døde	7,88 %
Aktive innen distriktet	64,24 %
Aktive i et annet distrikt	10,91 %
Gått over til islam	6,06 %
Uten kontakt med kirken	10,91 %

Dette totale frafall ved at døpte har gått over til islam eller mistet kontakten blir ca. 17 %. Antall aktive blir ca. 75 %.

Det er av interesse å undersøke de frafalne nærmere for å se om skolen kan være et dårligere evangeliseringsmiddel enn direkte evangelisering.

En oversikt ser slik ut:

A. Gått over til islam.

	Påvirket ved skolen	Påvirket ved dir. ev.	Totalt
Døpt før 1/1 -70	3	1	4
Døpt 70/74	4	2	6
Døpt etter 31/12 -74	0	0	0

B. Uten kontakt med kirken.

Døpt før 1/1 -70	0	3	3
Døpt 70/74	8	4	12
Døpt etter 31/12 -74	0	3	3
<hr/>			
Totalt A og B	15	13	28
<hr/>			
Frafallsprosent	19	21	20

Tabellen viser at det ikke er grunnlag for å hevde at evangelisering gjennom skole gir høyere frafall enn annen evangelisering.

Hvis vi ser på det prosentvise frafall for de tre periodene, får vi følgende tabell:

Døpt før 1/1 -70	20 %
Døpt 70/75	21,4 %
Døpt etter 31/12 -74	6,5 %

Her vil en kunne tro at den lave frafallsprosent for siste periode henger sammen med det korte tidsrom som er gått siden de ble døpt. Dette er bare en liten del av forklaringen, for hvis en ser på tidspunktet for frafall, viser det seg at de fleste frafall skjer ganske kort tid etter dåpen. For skoleelevers vedkommende skjer det vanligvis straks de slutter skolen og blir boende i sitt egentlige miljø. For de som er døpt som følge av direkte evangelisering, skjer også et eventuelt frafall som regel ganske snart.

Ti år for sent?

«Misjonen kom ti år for sent til oss perer», uttalte presten ved en anledning. Mye synes å kunne ha vært annerledes om misjonen hadde begynt ti år før, eller om det hadde blitt satset for alvor fra midten av 50-årene. Da var hele folket bare ubetydelig påvirket av islam. Det var en tid med usikkerhet og oppløsning. Laamiidoen i Koncha var avsatt og riket delt. I 60-årene begynte islamiseringen for alvor. Det kom koranlærere i alle de viktigste byene, og sjefene, også de mindre sjefene, ble etter hvert innviet til muhammedanere. I 70-årene har islam konsolidert sin stilling og stadig styrket sin innflytelse og utbredelse. Folk begynner å skamme seg over sin gamle religion. Vi ser også at enkelte sjefer forbyr den mest påfallende gamle kultusen. Fetisjer utenfor husene blir mer og mer sjeldent. Ofringer ved veiene og på gravene går også tilbake og forsvinner helt i de mest sentrale og islamiserte strøk. Men dette betyr ikke at hedenske tanker og forestillinger, særlig om sykdom, forsvinner. Islam blir høytidsreligionen, og det gamle hedenskap forblir hverdagsreligionen med stor innflytelse på det daglige liv. Selv de beste muhammedanere tyr til trollmenn og medisinmenn når sykdommen tar tak.

For 20 år siden var folket søkende. Det var religiøst oppbrudd. Nye religiøse former kom inn, og enkelte gamle forsvant mer eller mindre. Nå er det ikke lenger noe religiøst oppbrudd av betydning. Folk flest vet hvilken religion de tilhører. Få vil si om seg selv at de holder på den gamle religionen. Enda færre vil si at de er blitt kristne. De fleste vil regne seg for muhammedanere. Det vanligste beviset på at de har skiftet religion, er at de faster i ramadanmåneden.

Da er det stort press på dem som ikke faster, og særlig på de kristne. Disse representerer en urenhet som må bort og som en ikke må la seg besmitte av f. eks. ved bordfelleskap. Men mange av dem som faster, spiser og drikker likevel en del når bare den nærmeste familien er til stede. Den nye religionen er i høyeste grad en offentlig sak, men i det skjulte privatliv gjør enhver som han finner det best sjøl.

Islam har tilspasset seg det hedenske miljøet. Den er også blitt den populære religionen. Dessuten er det den religionen som gir prestisje og innflytelse. Ingen stor mann kan være annet enn muhammedaner. Alle som arbeider i administrasjonen må være det.

Kanskje kom misjonen ti år for sent. Da arbeidet for alvor startet i slutten av 60-årene, hadde folket allerede skiftet religion i de sentrale strøk. Et vanlig svar når en oppfordrer et menneske til å følge kristendommen, er at det er for sent. Vedkommende er allerede «døpt» til muhammedaner og kan ikke døpes en gang til.

Konklusjoner og strategi fremover.

Undersøkelsen viser klart at det er skolearbeidet som har gitt de største resultatene til tross for forholdsvis liten innsats. Evangeliet har møtt hard motstand på alle fronter. Der det ikke har kunnet støtte seg på en annen arbeidsgren, må en konstatere at resultatet er dårlig. De beste resultater av direkte evangelisering og aksjoner har en oppnådd der en i det minste har hatt en uautorisert skole tidligere. La det også være nevnt at hvis en undersøker den økonomiske innsats som ligger bak hver enkelt arbeidsgren, vil en undersøkelse falle ut til fordel for skolearbeidet.

Myndighetene ser nå meget positivt på skolearbeidet, og det vil være riktig å intensivere det. En bør også trappe opp det direkte evangeliserende arbeid. En gjentakelse av evangeliseringsaksjonene i 70-årene kan være fruktbart, men bare i områder der en katekist kan følge opp arbeidet. Men intensivering av evangeliseringsarbeidet på bekostning av skolearbeidet vil være et alvorlig feilgrep så lenge situasjonen er den samme som i dag. En slik omlegging vil på lengre sikt gi mindre resultater. Den direkte evangelisering er avhengig av de andre arbeidsgrenene. Uten støtte fra de andre vil den i mange tilfeller bli uten frukt og i alle tilfeller gi forholdsvis mindre frukt enn det en ville fått ved å satse på alle.